

LEKCE 9

Gramatické penzum

- slovotvorba: skládání slov

Lexikální okruh

- anatomické a klinické termíny

Cíle lekce

- analyzovat strukturu slov v klinických i anatomických termínech
- porozumět významu lékařských termínů na základě znalostí principů slovotvorby

Slovotvorba – skládání slov (kompozice)

Složené slovo (kompozitum) vzniká spojením dvou nebo více slovních základů (komponentů). Typický model dvouslovného složeného termínu je následující:

	genitivní kmen komponentu	+ spojovací vokál +	druhý komponent
<i>nāsolabiālis</i> (nosoretní)	<i>nās</i>	+ o +	<i>labiālis</i>
	nos	+ o +	retní

Spojovacím vokálem je stejně jako v češtině nejčastěji **-o-**. Tento spojovací prvek se neuplatňuje u všech složenin. Nepoužívá se zejména tehdy, pokud na švu spojovaných komponentů již figuruje samohláska (první z komponentů končí nebo druhé slovo začíná na samohlásku).

Např. *poly-arthritis* (zánět mnoha kloubů)
gastr-odynia (bolest žaludku)

Kromě **-o-** se jako spojovací vokál uplatňuje **-i-**, a to zejména tehdy, pokud je první z komponentů číslovka (např. *secund-i-gravida* „podruhé těhotná žena“) nebo druhou složku představuje výraz *-formis* (např. *pis-i-formis* „hráškový“), příp. *-fer* (např. *bil-i-fer* „žlučovodný“).

Kompozita se v lékařské terminologii vyskytují běžně. Složeniny mohou obsahovat i slovní základy různého jazykového původu (v takových případech mluvíme o tzv. hybridních kompozitech).

Např. *tōnsillectomia* „chirurgické odstranění mandlí“ (lat. *tōnsilla* + řec. *ektomē*)

Zatímco v anatomické nomenklatuře převažují latinské slovní základy, je pro klinickou terminologii charakteristická preference řeckých slovních základů.

Např. *vertebra* = termín pro obratel v anatomické nomenklatuře

spondylomalacia = klinický termín označující měknutí obratlů (řec. *spondylos* „obratel“)

U latinských kompozit jsou slovotvorná struktura i význam termínu většinou snadno rozpoznatelné na základě znalosti slovní zásoby z předcházejících lekcí a znalosti principů slovotvorby.

Např. *articulātiō tālocrūrālis* (doslova = kloub hleznobércový)

ligāmentum atlantooccipitāle (nosičotýlní vaz)

Pro schopnost analyzovat řecká kompozita je nutné se nejprve seznámit se základním okruhem nejčastěji užívaných řeckých slovních základů. Mnohé z nich se jinde než v odvozených nebo složených termínech nevyskytují (např. od řeckého výrazu pro sval *mūs* se uplatňuje jen slovní základ **my-**: *myītis* „zánět svalů“, *myocardium* „srdeční svalovina“).

Přehled nejběžnějších řeckých slovních základů v lékařské terminologii

A) řecká pojmenování anatomických struktur (viz též 8. lekce)

řecký slovní základ (v závorce nom. sg.)	český ekvivalent	příklad termínu	český ekvivalent
aden- (adēn)	žláza	<i>adenōma</i>	nezhoubný nádor žlázového epitelu
angi- (angeion)	céva	<i>angiographia</i>	rentgenové zázornění cév
arthr- (arthron)	kloub	<i>arthritīs</i> <i>arthrōsis</i> <i>synarthrōsis</i>	zánět kloubu nezánětlivé onemocnění kloubu pevný kloub (spojení kostí bez kloubní dutiny)
cardi- (kardiā)	srdce	<i>endocardium</i> <i>pericardium</i>	srdeční nitroblána osrdečník
cephal- (kefalē)	hlava	<i>diencephalon</i> <i>metencephalon</i>	mezimozek zadní mozek
cheil- (cheilos)	ret	<i>cheilorrhaphia</i>	chirurgické sešití rtu
cheir- (cheir)	ruka	<i>cheirospasmus</i>	křeč svalstva ruky
chondr- (chondros)	chrupavka	<i>perichondrium</i> <i>synchondrōsis</i>	ochrustavice (obal chrupavky) chrupavčité spojení kostí
colp- (kolpos)	pochva	<i>colporrhagia</i>	krvácení z pochvy
cyst- (kystis)	měchýř	<i>ūrocystis</i> <i>cholēcystis</i>	močový měchýř žlučník
cyt- (kytos)	buňka	<i>erythrocytus</i> <i>leucocytus</i>	červená krvinka bílá krvinka
dactyl- (daktylos)	prst	<i>syndactylia</i>	vrozený srůst prstů
derm(at)- (derma)	kůže	<i>dermatītis</i>	zánět kůže
episi- (epision)	stydka krajina	<i>episiotomia</i>	chirurgický nástřih hráze při porodu
glōss-/glōtt- (glōssa/glōtta)	jazyk	<i>glōssoschisis</i>	vrozený podélný rozštěp jazyka
gnath- (gnathos)	čelist	<i>gnathoschisis</i>	vrozený rozštěp horní čelisti
gon- (gony)	koleno	<i>gonarthrōsis</i>	degenerativní onemocnění kolenního kloubu
hyster- (hysterā)	děloha	<i>hysterectomia</i>	chirurgické odstranění dělohy
lapar- (laparā)	břišní dutina	<i>laparoscopia</i>	endoskopické vyšetření břišní dutiny
mast- (mastos)	prs	<i>mastectomia</i>	chirurgické odstranění prsu

mētr- (mētrā)	děloha	<i>endometrium</i> <i>parametrium</i>	děložní sliznice děložní vazivo
my- (mṃs)	sval	<i>myōma</i>	nezhoubný nádor ze svalové tkáně
myel- (myelos)	dřeň, mícha	<i>myelopathia</i>	onemocnění míchy nebo kostí dřeně
nephr- (nefros)	ledvina	<i>nephrolithiāsis</i>	ledvinové kameny
neur- (neuron)	nerv	<i>neuritis</i>	zánět nervu
odont- (odūs)	zub	<i>parodontōsis</i> <i>periodontium</i>	onemocnění tkáně v okolí zubu ozubice
ōm- (ōmos)	rameno	<i>ōmalgia</i>	bolest ramena
ōophor- (ōoforon)	vaječník	<i>ōophorectomia</i>	chirurgické odstranění vaječníku
ophthalm- (ofthalmos)	oko	<i>ophthalmia</i>	zánět oka
oste- (osteon)	kost	<i>osteogenesis</i>	vývoj kostí
ōt- (ūs)	ucho	<i>ōtitis</i>	zánět ucha
phleb- (fleps)	žíla	<i>phlebotomia</i>	chirurgické protěť žíly
phys- (fyesthai)	růst	<i>apophysis</i> <i>diaphysis</i>	výrůstek, hrbolek kosti střední část dlouhých kostí
pneum(on)- (pneumōn)	plíce	<i>pneumonia</i>	zápal plic
pod- (pūs)	noha	<i>podalgia</i>	bolest nohou
rhīn- (rhīs)	nos	<i>rhīnitis</i>	rýma (zánět nosní sliznice)
salping- (salpinx)	vejcovod	<i>salpingorrhaphia</i>	chirurgické sešití, zpevnění vejcovodu
sōmat- (sōma)	tělo	<i>sōmaticus</i>	týkající se těla
splanchn- (splanchnon)	vnitřní orgán	<i>splanchnopathia</i>	onemocnění vnitřních orgánů
spondyl- (spondylos)	obratel	<i>spondyloschisis</i>	vrozený rozštěp jedno- ho nebo více obratlů
stomat- (stoma)	ústa	<i>stomatorrhagia</i>	krvácení z úst

B) řecká pojmenování tělních tekutin a dalších látek

řecký slovní základ (v závorce nom. sg.)	český ekvivalent	příklad termínu	český ekvivalent
haem(at)-/-aem- (haima)	krev	<i>haemorrhagia</i> <i>haematoscopia</i> <i>hyperglycaemia</i>	krvácení vyšetření krve zvýšená hladina cukrů v krvi

hydr- (hydōr)	voda, tekutina	<i>hydrothōrāx</i>	nahromadění tekutiny v pohrudniční dutině
lip- (lipos)	tuk	<i>lipōma</i>	nezhoubný nádor z tukové tkáně
lith- (lithos)	kámen	<i>cholēcystolithos</i>	žlučníkový kámen
pŷ- (pŷon)	hnis	<i>pŷophtalmia</i>	zhnisání oka
pŷr- (pŷr)	ohně	<i>hyperpyrexia</i>	vysoká horečka
ūr- (ūron)	moč	<i>ūrologia</i>	nauka o močovém ústrojí a jeho chorobách

C) řecká pojmenování fyziologických a patologických jevů a procesů

řecký slovní základ	český ekvivalent	příklad termínu	český ekvivalent
-aesth- (aisthēsis)	cit, cítění	<i>anaesthēsia</i> <i>dysaesthēsia</i>	z necitlivění porucha citlivosti
-algia (algos)	bolest	<i>cephalalgia</i>	bolest hlavy
-lithiāsis (lithos)	kameny	<i>nephrolithiāsis</i>	ledvinové kameny
-lysis (lysis)	uvolnění, rozklad	<i>spasmolysis</i>	uvolnění křeče
-odynia (odynē)	bolest	<i>mastodynia</i>	bolest prsu
-pathia (pathos)	blíže nespecifikované onemocnění	<i>psŷchopathia</i>	duševní onemocnění
-penia (peniā)	nedostatek	<i>leucocytopenia</i>	nedostatek bílých krvinek
-phobia (fobos)	strach	<i>claustrophobia</i>	strach z uzavřeného prostoru
-plasia (plassein)	tvorba, vývin (tvořit)	<i>hyperplasia</i>	nadměrný vývin tkáně nebo orgánu
-plēgia (plēgē)	obrna, ochrnutí (rána)	<i>gastroplēgia</i>	ochrnutí žaludku
-pnoē (pnoē)	dýchání	<i>eupnoē</i> <i>dyspnoē</i> <i>apnoē</i>	normální, pravidelné dýchání dušnost, namáhavé dýchání zástava dechu
-ptōsis (ptōsis)	klesnutí	<i>mētroptōsis</i>	pokles dělohy
-rrhagia (rhēgnynai)	krvácení (lámat, trhat)	<i>enterorrhagia</i>	krvácení ze střeva
-rrhoea (rhoē)	výtok	<i>pŷorrhoea</i> <i>ōtorrhoea</i>	výtok hnisu výtok z ucha (při zánětu)
-schisis (schisis)	rozštěp	<i>cheiloschisis</i>	rozštěp rtu
-spasmus (spasmos)	křeč	<i>bronchospasmus</i>	průdušková křeč

-stas- (stasis)	stání	<i>astasia</i> <i>vēnostasis</i>	neschopnost stát městnání krve v žilách
-ton- (tonos)	napětí, tlak	<i>hypertonia</i> <i>hypotonia</i>	vysoký tlak, zvýšené svalové napětí nízký tlak, snížené svalové napětí
-troph- (trofē)	výživa	<i>eutrophia</i> <i>dystrophia</i> <i>atrophia</i>	dobrá stav výživy porucha výživy nevýživa, zmenšení, úbytek

D) řecká pojmenování vlastností, charakteristik a množství

řecký slovní základ	český ekvivalent	příklad termínu	český ekvivalent
brady- (bradys)	pomalý	<i>bradypnoē</i>	zpomalené dýchání
crypt- (kryptos)	skrytý	<i>cryptogenēs</i>	skrytého, nejasného původu
di- (dis)	dvakrát	<i>diplēgia</i>	oboustranná obrna
erythr- (erythros)	červený	<i>erythrocytus</i>	červená krvinka
-genēs (gignesthai)	pocházející (z), vzniklý (vznikat)	<i>haematogenēs, es</i> ¹	vzniklý krevní cestou
hēmi- (hēmi-)	poloviční	<i>hēmiplēgia</i>	ochrnutí jedné poloviny těla
is- (isos)	stejný	<i>isogenēs</i>	stejného původu
leuc- (leukos)	bílý	<i>leucocytus</i>	bílá krvinka
macr- (makros)	velký, dlouhý	<i>macroscopia</i>	pozorování pouhým okem
malac- (malakos)	měkký	<i>osteomalacia</i>	změknutí kosti
megal- (megas)	velký	<i>megalocardia</i>	nadměrně velké srdce
melan- (melās)	černý	<i>melanōma</i>	zhoubný kožní nádor
micr- (mikros)	malý	<i>microscopia</i>	pozorování drobnohledem
mon- (monos)	jediný	<i>monoplēgia</i>	ochrnutí jedné končetiny
necr- (nekros)	mrtvý	<i>necrōsis</i>	odumření tkáně
ne-o- (neos)	nový	<i>neoplasma</i>	novotvar, nádor
olig- (oligos)	málokterý, nečetný	<i>oligūria</i>	snížené množství vylučované moči
pān- (pās)	všechn, celý	<i>pānplēgia</i>	obrna celého těla

¹ Slova obsahující složku **-genēs, es** jsou dvojvýchodná adjektiva 3. deklinace řeckého původu (tvar *haematogenēs* je určen pro maskulina a feminina, *haematogenes* pro neutra).

poly- (polys)	mnohý	<i>polyarthrītis</i>	zánět několika kloubů
pseud- (pseudēs)	nepravý	<i>pseudotūberculōsis</i>	nepravá, zdánlivá tuberkulóza
sclēr- (sklēros)	tvrdý	<i>sclērōsis</i>	chorobné ztvrdnutí tkáně nebo orgánu
tachy- (tachys)	rychlý	<i>tachypnoē</i>	zrychlené dýchání
therm- (thermos)	teplý	<i>hypothermia</i>	nízká tělesná teplota
tetra- (tettares)	čtyři	<i>tetraplēgia</i>	ochrnutí všech čtyř končetin
tri- (treis)	tři	<i>triceps</i>	trojhlavý

E) řecká pojmenování lékařských oborů, zákroků a vyšetření

řecký slovní základ	český ekvivalent	příklad termínu	český ekvivalent
-ectomia (ektomē)	chirurgické odstranění, vynětí	<i>cholēcystectomy</i>	vynětí žlučníku
-graphia (grafein)	záznam, obraz (psát)	<i>retinographia</i>	fotografický obraz očního pozadí
-iātria (iātreiā)	léčba, léčení	<i>paediātria</i>	dětské lékařství, pediatrie
-logia (logos)	nauka	<i>cardiologia</i>	nauka o srdci a srdečních chorobách
-metria (metron)	rozměr, měření (míra)	<i>cephalometria</i>	měření rozměrů lebky
-plastica (plastikē technē)	plastická operace (umění tvořit)	<i>ōtoplastica</i>	plastická operace ušního boltce
-scopia (skopein)	vyšetření (pozorovat)	<i>ophthalmoscopy</i>	vyšetřování očního pozadí (očním zrcátkem)
-stomia (stoma)	vyústění (ústa)	<i>trachēostomia</i>	vyústění průdušnice navenek
-therapia (therapeiā)	léčba, léčení	<i>chēmotherapia</i>	léčení chemickými prostředky
-tomia (tomē)	řez, protěti	<i>tympanotomia</i>	protěti bubínku

SLOVNÍ ZÁSOBA

anaesthēsia , ae, f.	z necitlivění
angiographia , ae, f.	rentgenové znázornění cév
apophysis , is, f.	výrůstek, hrbolek kosti
arthrōsis , is, f.	nezánětlivé onemocnění kloubu
astasia , ae, f.	neschopnost stát
atrophia , ae, f.	nevýživa, zmenšení (orgánu), úbytek (tkáně)
bradypnoē , ēs, f.	zpomalené dýchání
bronchospasmus , ī, m.	průdušková křeč
cardiologia , ae, f.	nauka o srdci a srdečních chorobách
cephalalgia , ae, f.	bolest hlavy

cephalometria, ae, f.	měření rozměrů lebky
cheilorrhaphia, ae, f.	chirurgické sešití rtu
cheiloschisis, is, f.	rozštěp rtu
cheirospasmus, ī, m.	křeč svalstva ruky
chēmotherapia, ae, f.	léčení chemickými prostředky
cholēcystectomy, ae, f.	vynětí žlučníku
cholēcystis, is, f.	žlučník
cholēcystolithos, ī, m.	žlučníkový kámen
claustrophobia, ae, f.	strach z uzavřeného prostoru
colporrhagia, ae, f.	krvácení z pochvy
cryptogenēs, es	skrytého, nejasného původu
dermatitis, itidis, f.	zánět kůže
diaphysis, is, f.	střední část dlouhých kostí
diencephalon, ī, n.	mezimozek
diplēgia, ae, f.	oboustranná obrna
dysaesthēsia, ae, f.	porucha citlivosti
dyspnoē, ēs, f.	dušnost, namáhavé dýchání
endocardium, īī, n.	srdeční nitroblána
endomētrium, īī, n.	děložní sliznice
enterorrhagia, ae, f.	krvácení ze střeva
episiotomia, ae, f.	chirurgický nástřih hráze při porodu
erythrocytus, ī, m.	červená krvinka
eupnoē, ēs, f.	normální, pravidelné dýchání
eutrophia, ae, f.	dobrá stav výživy
gastroplēgia, ae, f.	ochrnutí žaludku
glōssoschisis, is, f.	vrozený podélný rozštěp jazyka
gnathoschisis, is, f.	vrozený rozštěp horní čelisti
gonarthrōsis, is, f.	degenerativní onemocnění kolenního kloubu
haematogenēs, es	vzniklý krevní cestou
haematoscopia, ae, f.	vyšetření krve
hēmiplēgia, ae, f.	ochrnutí jedné poloviny těla
hydrothōrāx, ācis, m.	nahromadění tekutiny v pohrudniční dutině
hyperglycaemia, ae, f.	zvýšená hladina cukrů v krvi
hyperplasia, ae, f.	nadměrný vývin tkáně nebo orgánu
hyperpyrexia, ae, f.	vysoká horečka
hypertonia, ae, f.	1. vysoký tlak; 2. zvýšené svalové napětí
hypothermia, ae, f.	nízká tělesná teplota
hypotonia, ae, f.	1. nízký tlak; 2. snížené svalové napětí
hysterectomy, ae, f.	chirurgické odstranění dělohy
isogenēs, es	stejného původu
leucocytopenia, ae, f.	nedostatek bílých krvinek
leucocytus, ī, m.	bílá krvinka
macroscopia, ae, f.	pozorování pouhým okem
mastectomy, ae, f.	chirurgické odstranění prsu
mastodynia, ae, f.	bolest prsu
megalocardia, ae, f.	nadměrně velké srdce
melanōma, matis, n.	zhoubný kožní nádor
metencephalon, ī, n.	zadní mozek
mētroptōsis, is, f.	pokles dělohy
microscopia, ae, f.	pozorování drobnohledem
monoplēgia, ae, f.	ochrnutí jedné končetiny
myelopathia, ae, f.	onemocnění míchy nebo kostí dřene
neoplasma, matis, n.	novotvar, nádor
nephrolithiāsis, is, f.	ledvinové kameny

neurītis, ītidis, f.	zánět nervu
neuropathia, ae, f.	blíže nespecifikované nervové onemocnění
oligūria, ae, f.	snížené množství vylučované moči
ōmalgia, ae, f.	bolest ramena
ōophorectomia, ae, f.	chirurgické odstranění vaječníku
ophthalmoscopia, ae, f.	vyšetřování očního pozadí (očním zrcátkem)
osteogenesis, is, f.	vývoj kostí
osteomalacia, ae, f.	změknutí kosti
ōtitis, ōtītidis, f.	zánět ucha
ōtoplastica, ae, f.	plastická operace ušního boltce
ōtorrhoea, ae, f.	výtok z ucha (při zánětu)
paediātria, ae, f.	dětské lékařství, pediatrie
pānplēgia, ae, f.	obrna celého těla
paramētrium, ii, n.	děložní vazivo
parodontōsis, is, f.	onemocnění tkáně v okolí zubu
pericardium, ii, n.	osrdečník
perichondrium, ii, n.	ochrustavice (obal chrupavky)
periodontium, ii, n.	ozubice
phlebotomia, ae, f.	chirurgické protěti žíly
podalgia, ae, f.	bolest nohou
polyarthrītis, ītidis, f.	zánět několika kloubů
pseudotūberculōsis, is, f.	nepravá, zdánlivá tuberkulóza
psýchopathia, ae, f.	duševní onemocnění
pýophtalmia, ae, f.	zhnisání oka
pýorrhoea, ae, f.	výtok hnisu
rētinographia, ae, f.	fotografický obraz očního pozadí
rhīnītis, ītidis, f.	rýma (zánět nosní sliznice)
salpingorrhaphia, ae, f.	chirurgické sešití, zpevnění vejcovodu
sclērōsis, is, f.	chorobné ztvrdnutí tkáně nebo orgánu
sōmaticus, a, um	týkající se těla
spasmolysis, is, f.	uvolnění křeče
splanchnopathia, ae, f.	onemocnění vnitřních orgánů
spondyloschisis, is, f.	vrozený rozštěp jednoho nebo více obratlů
stomatorrhagia, ae, f.	krváčení z úst
synarthrōsis, is, f.	pevný kloub (spojení kostí bez kloubní dutiny)
syndactylia, ae, f.	vrozený srůst prstů
synchondrōsis, is, f.	chrupavčité spojení kostí
tachypnoē, ēs, f.	zrychlené dýchání
tetraplēgia, ae, f.	ochrnutí všech čtyř končetin
trachēostomia, ae, f.	vyústění průdušnice navenek
tympanotomia, ae, f.	protěti bubínku
ūrocystis, is, f.	močový měchýř
ūrologia, ae, f.	nauka o močovém ústrojí a jeho chorobách
vēnostasis, is, f.	městnání krve v žilách

CVIČENÍ

1. K latinským termínům pro anatomické struktury vyhledejte významově ekvivalentní řecký výraz:

<i>glandula</i>	splanchna
<i>manus</i>	cheilos
<i>vagina</i>	rhis (rhin-)
<i>labium</i>	chondros
<i>digitus</i>	cheir
<i>uterus</i>	myelos
<i>medulla</i>	dactylos
<i>auris</i>	us (ot-)
<i>nasus</i>	aden
<i>viscera</i>	pus (pod-)
<i>cartilago</i>	hystera
<i>pes</i>	kolpos

2. Uved'te latinský ekvivalent k uvedeným řeckým slovům:

mys	_____	angeion	_____
osteon	_____	fleps	_____
arthron	_____	kardia	_____
spondylos	_____	nefros	_____
gony	_____	kystis	_____
stoma	_____	glotta	_____
soma	_____	mastos	_____
kefale	_____	derma	_____

3. Analyzujte termíny po slovtvorné stránce a odhadněte jejich význam:

Např. *hypoglycaemia*: hypo-glyc-aem-ia snížená hladina cukru v krvi

kompozitum	slovtvorná analýza	překlad
<i>cephalalgia</i>		
<i>cholecystolithiasis</i>		
<i>myodystrophia</i>		
<i>neuropathia</i>		
<i>cardiophobia</i>		
<i>palatoschisis</i>		

<i>encephalodysplasia</i>		
<i>hydrorrhoea</i>		
<i>rhinorrhagia</i>		
<i>pancreatolysis</i>		
<i>nephroptosis</i>		
<i>pyodermatitis</i>		
<i>hyperpyrexia</i>		
<i>haemostasia</i>		

4. Od řeckého výrazu *gaster* vytvářejte klinické termíny v požadovaném významu:

_____	krvácení ze žaludku
_____	bolest žaludku
_____	křeč žaludku
_____	pokles žaludku
_____	zánět žaludku
_____	ztráta napětí žaludku
_____	blíže neurčené onemocnění žaludku
_____	ochrnutí žaludku

5. Spojte slova s opačným významem:

bradys	melanos
leukos	malakos
oligos	pan
megalos	tachys
skleros	polys
hemi-	mikros

6. Z uvedených slov vytvořte termín s požadovaným významem. Pořadí slov neměňte:

<i>erythros + kytos + lysis</i>	_____	rozpad červených krvinek
<i>isos + hydor + haima</i>	_____	normální obsah tekutin v cévách
<i>oligos + daktylos</i>	_____	vrozený menší počet prstů
<i>pseudes + tumor</i>	_____	útvár podobný nádoru
<i>polys + neuron + pathos</i>	_____	současné onemocnění více periferních nervů

7. S pomocí slov uvedených v rámečku vytvořte kompozitum s požadovaným významem dle definic. K jedné definici chybí adekvátní termín v rámečku, výraz doplňte.

<i>tomia</i>	<i>ectomia</i>	<i>stomia</i>
<i>graphia</i>	<i>therapia</i>	
<i>stomosis</i>	<i>scopia</i>	<i>metria</i>

- a) _____: chirurgické spojení dvou částí střev
- b) _____: měření rozměrů hlavy (lebky)
- c) *Electro*-_____: neurologická vyšetřovací metoda zaznamenávající mozkové potenciály a jejich proměny v čase a prostoru (EEG)
- d) _____: chirurgické vynětí žlučníku
- e) _____: léčení choroby ozařováním
- f) _____: chirurgické vyústění žaludku navenek (zavedení žaludeční píštěle s vyústěním na kůži – kvůli umělé výživě)
- g) _____: endoskopická metoda k vyšetření tlustého střeva
- h) _____: chirurgická operace spočívající v napravení defektu rtu
- ch) _____: chirurgické otevření červovitého přívěsku